

سهم مردم برای بی‌آبی

بررسی راهکارهایی که شهروندان می‌توانند با به کار بستن آن‌ها، سهمی کم اما موثر در گذر از بحران آب داشته باشند

علیرضا کردار | روزنامه‌نگار

بعید است امروزه کسی از وضعیت بحرانی انرژی و مخصوصا برق و آب در این روزها بی‌خبر باشد. وقتی همه جا صحبت از بی‌آبی و قطع برق است، بی‌شک شهروندان هم در طول روز و هفته دغدغه این موضوع را دارند و بر سبک زندگی و زیست‌شان تأثیر منفی می‌گذارد. البته در این میان همه به دنبال مقصر می‌گردند و می‌خواهند انگشت اتهام را به سمت بانی این نাত্রازی‌ها بگیرند تا هم وجدان خود را آسوده کنند و هم توپ را در زمین دیگری بیندازند. آن‌چه مسلم و واضح است این است که فعلا تا هوا گرم است، برق و تابارش نداشته باشیم، آب نخواهیم داشت. دلایل این کمبود نبود هم فراوان است. از تغییرات اقلیمی، تغییر نقشه بارش و گرمایش زمین گرفته تا مدیریت غلط، ناپسمانی تصمیم‌گیری‌ها، مشکلات زیرساختی، سیاست‌های اشتباه، آمار و اطلاعات غلط، برنامه‌ریزی‌های مقطعی و... همه دست به دست هم داده‌اند تا سرنوشت‌مان به این روز بیفتد. اما از یک نکته مهم نباید غافل شد؛ ما به عنوان شهروندان این سرزمین، چه از نظر علمی، چه اخلاقی و چه وجدانی، موظف به رعایت نکاتی هستیم تا بتوانیم به سهم خود باری هرچند کوچک از دوش ایرانی که درگیر این فاجعه ملی است، برداریم. از حق نباید گذشت که امروزه نتیجه فرهنگ‌سازی سال‌های قبل را می‌بینیم و حس می‌کنیم که بسیاری از رفتارهای غلط گذشته مردم اصلاح شده است. مثال آن هم آمار است که به تازگی منتشر شده و شهر مشهد را جزو کم‌مصرف‌ترین مناطق ایران به شمار آورده است. نাত্রازی برق مشکل است ولی باز حمت می‌توان تا حدودی آن را دور زد و اثراتش را کم‌رنگ کرد. ولی نبود آب، به‌این‌راحتی حل نشده و بر طرف کردن عوارض بسیار سخت یا حتی غیرممکن است. به همین دلیل در این پرونده به راهکارهایی می‌پردازیم که با رعایت آن‌ها توسط تک‌تک شهروندان، می‌توان امید داشت که سهم خود در صرفه‌جویی مصرف آب را ادا کرده و دست کم وجدانی آسوده در برابر بی‌آبی داشته باشیم.

قطره قطره جمع گردد

بله، درست است! بی‌آبی تقصیر ما نیست. طبق آمار، مصرف خانگی چیزی بین ۵ تا ۹ درصد کل آب کشور است. مصرف کشاورزی هم حدود ۹۰ درصد است و سایر مصارف متفرقه مانند صنعت، ساخت و ساز، فرسودگی شبکه انتقال و... هم وجود دارد. اما این‌ها نافی تلاش ما برای صرفه‌جویی و مصرف بهینه آب نیست. صرفه‌جویی در مصرف آب فقط یک وظیفه زیست‌محیطی نیست، بلکه اقدامی هوشمندانه، اخلاقی و اجتماعی است. شهروندان می‌توانند با تغییرات کوچکی در عادات روزمره، تأثیر بزرگی در حفظ منابع آب داشته باشند. ساده‌ترین راه برای کاربردی کردن توصیه‌های صرفه‌جویی در مصرف آب این است که تصور کنیم از یک منبع با گنجایش محدود و نسبتا خالی، آب برمی‌داریم و فاضلابش را در یک منبع محدودتر می‌ریزیم که هر لحظه ممکن است اولی خالی شود و دومی سرریز کند! حالا با این نگاه ترسناک به آینده بدون آب، مجموعه‌ای جامع از راهکارهای صرفه‌جویی در آب را بررسی می‌کنیم.

آشپزخانه را دریابید!

برای شستن ظرف‌ها ابتدا آن‌ها را با آب گرم خیس کنید تا چربی‌هایشان راحت‌تر شسته شوند. هنگام کفی کردن هم نیازی به گفتن نیست که شیر آب باید بسته باشد. برای شستن میوه و سبزی، آن‌ها را درون یک کاسه بزرگ آب بریزید و بشویید و سپس با کمترین حجم آب، آب‌کشی کنید. آب باقی‌مانده که بدون مواد شیمیایی است، آب‌خاکستری نام دارد که می‌توان از آن برای آبیاری گلدان و باغچه استفاده کرد. آب حاصل از شستن برنج و حتی آب اضافی تنگ و آکواریوم ماهی و البته آب جوشیده کنری هم نمونه‌های خوب دیگر آب‌خاکستری هستند. بدیهی است که یخ‌زدایی از مواد یخ‌ده با گرفتن زیر آب و باز گذاشتن شیر برای خنک شدن آب هم اشتباه است. بد نیست بدانیم ماشین‌های ظرف‌شویی آب کمتری نسبت به شستن با دست، مصرف می‌کنند. البته قبل از استفاده از ماشین ظرف‌شویی و لباس‌شویی باید گنجایش آن کاملا پر شود تا کمترین هدررفت آب را داشته باشیم. اگر ماشین‌های شما دم‌کمه صرفه‌جویی آب یا کاهش مدت زمان شست‌وشو دارند، حتما از آن استفاده کنید.

حمام هرچه سریع‌تر، بهتر!

یکی از تکراری‌ترین توصیه‌ها بستن شیر آب هنگام مسواک زدن، نخ دندان کشیدن، وضو گرفتن و فواصل شستن قسمت‌های مختلف بدن در حمام

متفاوت و مخصوصا شب‌ها صدا می‌دهد، حتما قطع کن آن را بررسی کنید تا آب را بپهوده روانه چاه نکنند. چکه کردن شیرآلات، اتصالات و دوش آب هم یکی دیگر از راه‌های هدر رفتن آب است که با تعویض واشر یا مغزی حل می‌شود. استفاده از شیرآلات اهرمی هم در مصرف کمتر آب خیلی تأثیرگذار است. همچنین کم کردن شدت آب‌شیرهای پیسوار (شیرهای کوچک زیر سینک و روشویی) برای جلوگیری از اسراف آب بسیار مفید است.

شینلنگ؛ دشمن درجه یک آب!

جارو کردن محوطه و شستن ماشین با سطل کف و سپس آب ریختن، بهترین راه جایگزین استفاده از شینلنگ است. البته بردن خودرو به کارواش‌هایی که از آب شرب استفاده نمی‌کنند یا حتی داشتن کارواش‌های خانگی که فشار آب زیاد می‌کنند راهکارهای بهتری است. باز هم تأکید می‌کنیم: استفاده از آب خاکستری برای آبیاری باغچه. همچنین آبیاری قطره‌ای و آب دادن به گیاهان در ابتدای صبح یا انتهای شب که هوا و خاک خنک‌تر هستند و تبخیر کمتر می‌شود، بسیار بهتر است. استفاده از تایمر برای کنترل میزان آبیاری گیاهان برای صرفه‌جویی در مصرف آب مفید است. گیاهان بومی و مقاومی بکارید که با اقلیم منطقه سازگارند، به آب کمتری نیاز دارند و نگهداری ساده‌تری دارند. در مقیاس بزرگ‌تر، کاشت محصولات کشاورزی آب‌بر مانند هندوانه، سیب و... در مناطق خشک، ظلمی است که در حق خود و آیندگان می‌کنیم. از نصب سیستم‌های آب‌تزیینی (مثل فواره‌ها) پرهیز کنید، مگر این که آب در سیستم بازیافت شود و بچرخد.

شکستن کاسه کوزه‌ها بر سر کولر!

بر اساس آمار، کولر آبی یکی از هدردهنده‌ترین وسایل آبی این روزهاست. هرچند بر سر میزان آب مصرفی آن اختلاف است و مسئولان سعی می‌کنند همه کمبود آب مملکت را گردن این بینواها بیندازند، ولی به هر حال بررسی نشتن آن، اطمینان از چکه نکردن اتصالات، بستن صحیح پیچ تخلیه کف و شیر متصل به قطع کن و تنظیم شینلنگ‌های آبریزی روی پوشال‌ها، از راه‌های جلوگیری از اسراف در کولرهای آبی هستند. همچنین قرار دادن سایه‌بانی برای کولر و استفاده از عایق‌های گرما برای جلوگیری از تبخیر بپهوده آب و تعویض پوشال‌های کولر آبی یکی دیگر از راه‌های جلوگیری از اسراف آب است چون آب را بیشتر در خود نگه داشته و به راحتی تبخیر نمی‌شود. شاید جالب باشد بدانیم که استفاده از آب شرب در شست‌وشو، برداشت است و مصرف نیست. چون دوباره می‌تواند به تصفیه‌خانه برود یا به آب‌های زیرزمینی برگردد. اما در سیستم کولر آبی، آب تبخیر شده و از چرخه مصرف به کل خارج می‌شود.

نکاتی مهم در باره کنتور و ...

به یاد داشته باشید در زمانی که همه شیرهای آب بسته است، اگر کنتور کار کند و شماره ببندازد، به این معنی است که آب از جایی نشتی دارد. در این صورت حتما از کارشناس و تعمیرکار خبره کمک بگیرید تا جلوی مصرف بپهوده آب گرفته شود. اگر نشتی آب در خیابان و اماکن عمومی دیدید بلافاصله آن را به شرکت آب گزارش دهید. اگر سوءمصرفی از شهروندی مشاهده کردید، با زبان نرم و روی گشاده طرز صحیح استفاده از آب را به‌وی آموزش داده و از وی بخواهید که دلش برای آب بسوزد. نصب شیرآلات هوشمند و سنسور دار را فراموش نکنید. این نوع شیرآلات فقط هنگام نیاز جریان آب را فعال کرده و هدررفت را کاهش می‌دهند. نصب قطعات ساده‌ای مانند کاهنده جریان آب در شیرهای می‌تواند مصرف را به مقدار قابل توجهی کاهش دهد. در خانه‌هایی با فضای مناسب، می‌توان سیستم‌هایی برای جمع‌آوری آب باران یا بازیابی آب مصرفی نصب کرد. یک شیر آب چکه‌کننده می‌تواند سالانه صدها لیتر آب را هدر دهد. ترمیم به‌موقع شیرها، لوله‌ها و اتصالات برای آب حیاتی است.

استفاده از آب آشامیدنی در تعمیرات منزل، نقاشی و ساخت و ساز هم یکی دیگر از جنایات‌هایی است که در حق خودمان و آب انجام می‌دهیم. شاید جالب باشد بدانیم که ذخیره کردن آب برای مواقع بی‌آبی هم می‌تواند نوعی اسراف باشد، چرا که مثلا تبخیر در تانکرها یا دور ریختن آب مانده در دبه‌ها، نوعی هدر دادن آب بانیت خیر است! اگر برای چند روز خانه را ترک می‌کنید، حتما قبل از خروج شیرفلکه را ببندید تا در صورت نشتی یا حادثه، آب هدر نرود.

آموزش صرفه‌جویی به کودک

یاد دادن مصرف درست آب به کودکان باید جذاب، عملی و داستان‌محور باشد تا در ذهن‌شان ماندگار شود. در ادامه مجموعه‌ای از راهکارهای مؤثر و سرگرم‌کننده برای آموزش این موضوع را بررسی می‌کنیم.

- برای هر بار بستن شیر آب، استفاده از لیوان برای مسواک، یا آبیاری با سطل، به کودک امتیاز بدهید. در پایان هفته جایزه‌ای کوچک به او بدهید.
- داستان‌هایی بسازید که شخصیت‌هایی مثل «اردک صرفه‌جو» یا «شیر آب حرف‌گوش‌کن» در آن‌ها نقش دارند و کودک آن را به رفتار درست تشویق می‌کنند.
- برای کودک کتاب‌هایی بخريد که در آن‌ها داستان‌های آموزنده با تصویرگری جذاب، مفاهیم را به زبان کودکانه منتقل می‌کنند.
- آزمایش‌های خانگی انجام دهید. مثلا بایک سطل زیر دوش، مقدار آبی را که هنگام گرم شدن هدر می‌رود جمع کنید و با کودک درباره استفاده مجدد آن صحبت کنید.
- آب ته لیوان یا پارچه را به گلدان‌ها بدهید و از کودک بخواهید خودش این کار را انجام دهد تا حس مسئولیت پیدا کند.
- برای شستن ماشین یا حتی دو چرخه خودش، به جای شینلنگ، از سطل استفاده کنید و کودک را در این فعالیت مشارکت دهید تا یاد بگیرد با آب کم هم می‌توان کارهای بزرگ انجام داد.
- خودتان الگو باشید. کودک بیشتر از گفتار، از رفتار شما یاد

ZENDEGI-SALAM

روزنامه خراسان رضوی

یک شنبه • ۵ مرداد ۱۴۰۴
۲ صفر ۱۴۴۷
۲۷ جولای ۲۰۲۵
شماره ۲۱۸۲۵
۳۰۴۴